

KOLTTASAAMELAISTA HELMIKIRJAILUA

Kokeile perinteistä itäsaamelaista helmikirjontaa.

Kuva 1.

Matleena Fofanoff on kolttia ja hän edustaa itäsaamelaista käsityöperinnettä. Kolttien perinteisiä käsityötaitoja ovat olleet tuohi- ja juurityöt, helmikirjailut ja villalankatyöt. Saamen käsityömestari Matleena Fofanoff värjää villalankoja kasveilla ja neuloo kirjoneulelappasia, muokkaa kalannahkoja ja koristelee nahkatöitään mm. kalan selkänikamilla. Hän taitaa myös perinteisen helmikirjailun ja juuritöiden punomisen. Matleena asuu ja työskentelee Inarissa Nitsijärven Suoanperässä.

Ohjeet ovat Matleena Fofanoffin helmikirjonta-kurssilta. Kurssi oli osa Porokoulua, joka pidettiin Jyväskylässä 13.–14.9.2007. Porokoulu oli suunnattu taiteen perusopetuksen opettajille, käsityö- ja taideteollisuusalan toimijoille sekä opiskelijoille. Kurssin opettajina toimivat Matleena Fofanoff Sevettijärveltä, Irene Kangasniemi Rovaniemeltä ja Tuula-Maija Magga-Hetta Vuotsosta. Fofanoff opetti kirjontaa helmillä ja kalannikamilla, Kangasniemi sarven työstämistä ja Magga-Hetta karvatöitä.

Kuva 2.

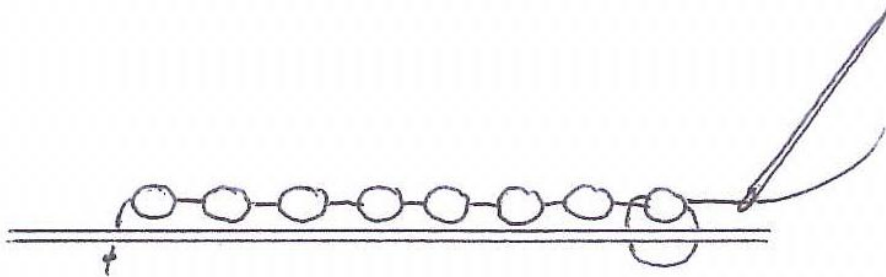
TARVIKKEET:

Verkaa tai ohutta huopakangasta, sakset, ruutupaperi (jossa pisteet neliön kulmissa, sivun mitta n.17mm), ohutta ompelulankaa, ohut silmäneula ja pieniä siemenhelmiä: valkoisia, sinisiä ja keltaisia.

1. Revi verasta (tai leikkaa huovasta) sopivan kokoinen tilkku esim. 8 cm x 8 cm. Merkkää kynällä pistemerkit helmikuvion kulmiin ruutupaperimallia apuna käyttäen. Näissä kohdissa helmijono kiinnittyy verkaan.

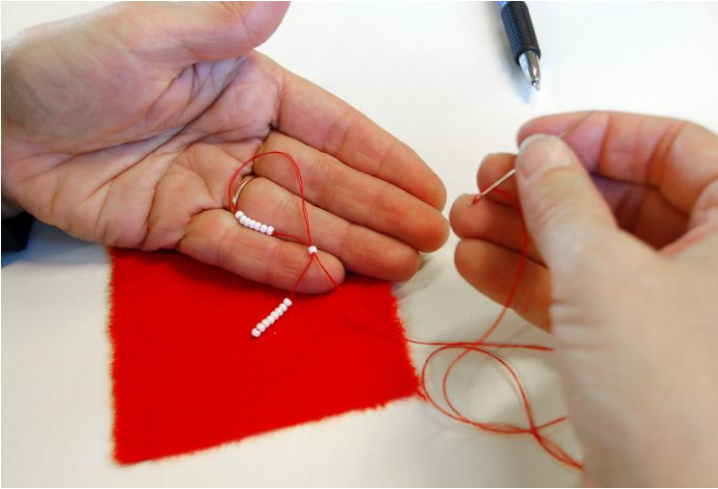
Kaada helmet esim. lautaselle tai matalaan astiaan, jotta saat helmet helposti poimittua neulaan.

Helmet kiinnitetään kankaaseen tikkipistoilla. Tikkipiston pituuden täytyy olla sama kuin helmen, jottei kiinnityslanka jää näkyviin. (Piiirretty kuva 1.)

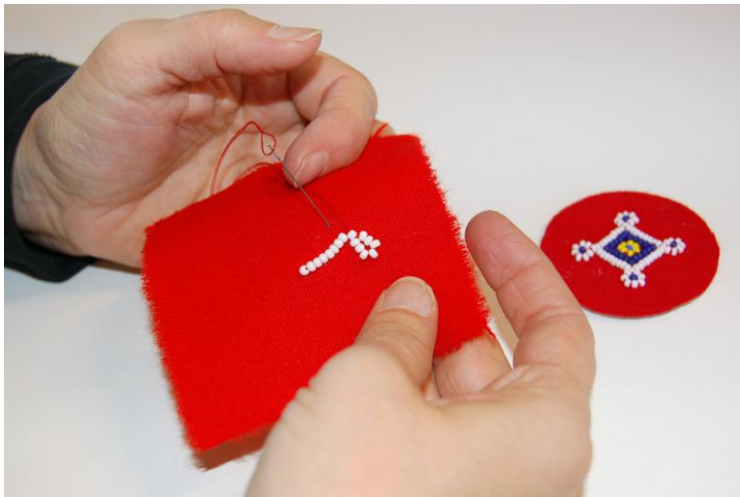
Piiirretty kuva 1.

2. Pujota ompelulanka (pituus kaksinkertaisena n. 50cm) nurjalta oikealle puolelle. Solmu jää nurjalle pistemerkin kohdalle. Pujota lankaan 16 valkeaa helmeä. Pujota sitten lanka neulasta lukien kahdeksannen helmen läpi toisen kerran. Syntyy kahdeksan helmen jono ja kahdeksan helmen silmukka. (Kuva 3.)

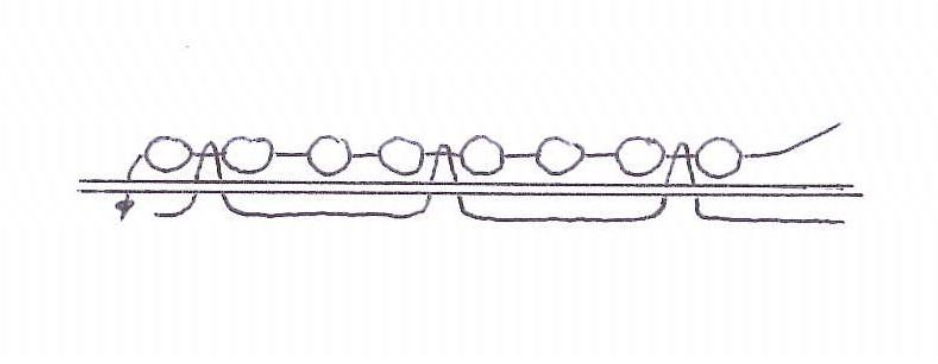
Kuva 3.

3. Pistä neula nurjalle pistemerkin kohdalta ja kiinnitä kulmahelmi (silmukkaosan ensimmäinen helmi) kaksi kertaa pohjakankaaseen. (Kuva 4.)

Kuva 4.

4. Pujota jälleen lankaan 16 valkeaa helmeä, tee silmukka ja kiinnitä helmijono kiinni pohjakankaaseen kuten edellä. Jatka näin kunnes sinulla on neliön sivut valmiina. (Varo, ettei lanka mene pujottelussa solmuun.) Ompele syntyneen neliön helmijonolankojen yli pieni pisto aina muutaman helmen välein. (Piiirretty kuva 2.)

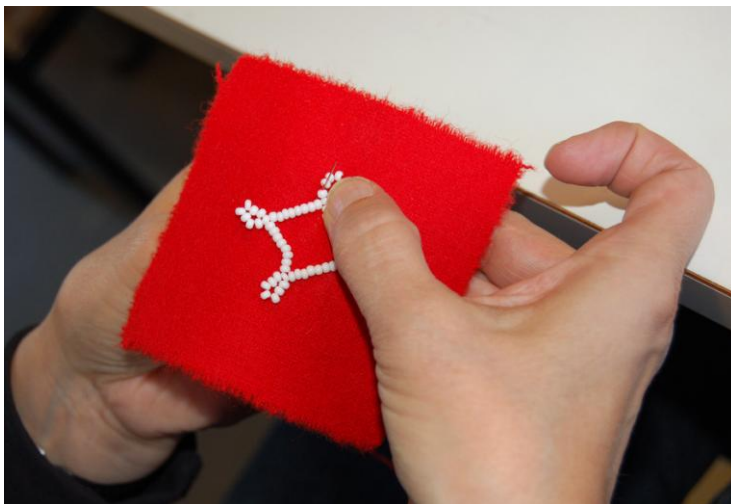
Piirretty kuva 2.

5. Työnnä neula ensimmäisten kahdeksan helmen läpi. (Kuva 5.)

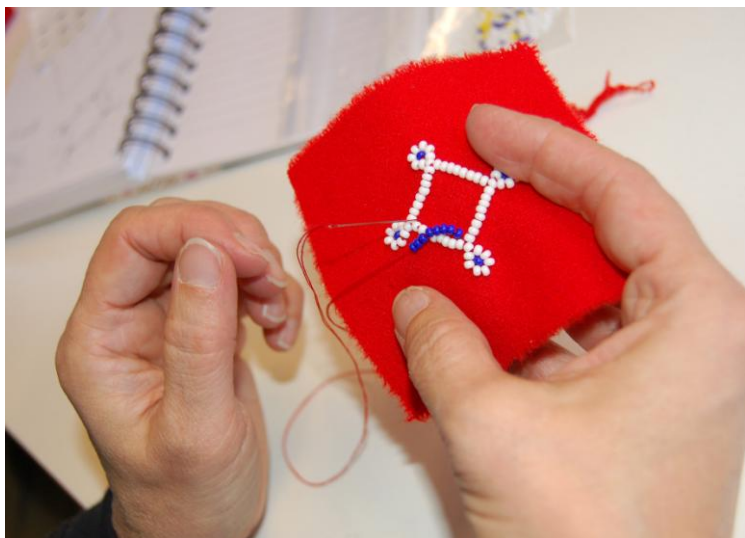
Kuva 5.

6. Kiinnitä silmukan helmet pohjakankaaseen jokaisen helmen välistä pienin pistoin. Huolehdi, että silmukasta tulee pyöreä. Ompele samalla siniset helmet silmukan keskelle. (Kuva 6.)

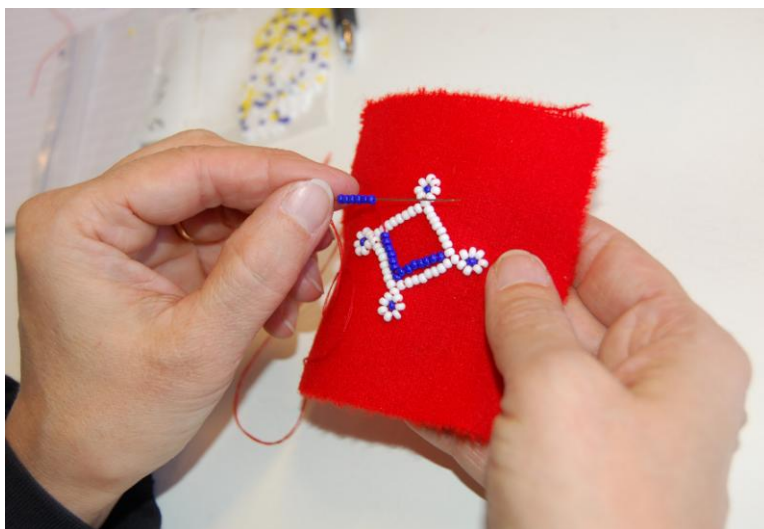
Kuva 6.

7. Pujota neula neliön sisälle ja pujota neulaan 7 sinistä helmeä. (Kuva 7.)

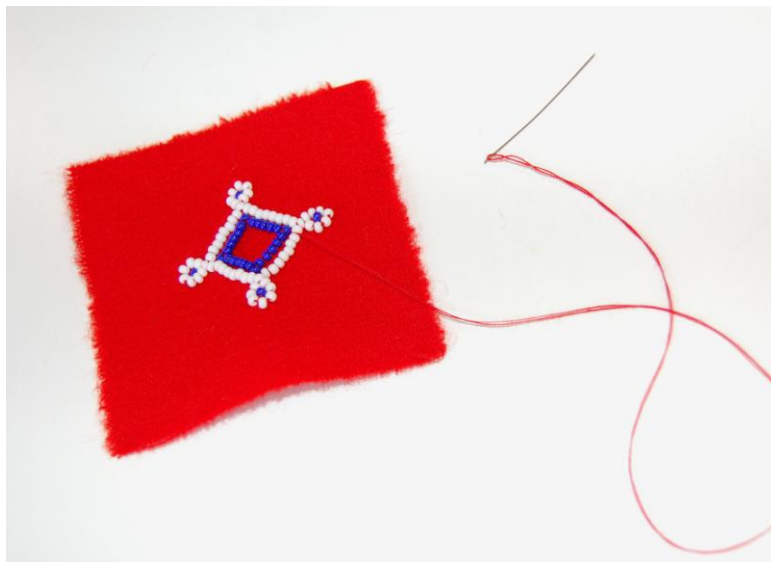
Kuva 7.

8. Kiinnitä helmijono kulmassa pohjakankaaseen. Ompele kulmahelmi kaksi kertaa. Pujota lankaan 6 sinistä helmeä ja kiinnitä jono kulmassa pohjakankaaseen. (Kuva 8.)

Kuva 8.

9. Laita seuraavalle neliön sivulle 6 sinistä helmeä ja viimeiselle sivulle 5 helmeä.
(Kuva 9.)

Kuva 9.

10. Pujota lankaan 5 keltaista helmeä ja kiinnitä, pujota 4 keltaista helmeä ja kiinnitä, pujota 4 keltaista helmeä ja kiinnitä, pujota 3 keltaista helmeä ja kiinnitä. (Kuva 10.)

Kuva 10.

11. Kiinnitä helmikirjailtu tilkku koristamaan esim. nahkapussukkaa (Kuva 11).

Kuva 11.